

Asia: VN/25792/2024

1) Luonnos valtioneuvoston asetukseksi jakeluvelvoitteen joustomekanismista sekä 2) luonnos valtioneuvoston asetukseksi maankäyttösektorin toimien voimaantulosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Eduskunnan talousvaliokunnan pyydettyä lausuntoa otsikon asiassa, Neste Oyj lausuu seuraavaa:

Nesteen näkökulmasta joustomekanismialoitteen ongelmakohtia ovat muun muassa:

Joustomekanismitoimien lisäisyys ja aitous

Päästöjen hinnoittelu

Riippumattoman todentaminen ja sertifiointin varmistaminen

Laskentamenetelmä

Muiden sektorien tavoitteet ja joustomekanismin pysyvyys

Jakeluvelvoitteen täyttämiseksi on annettu mahdollisuus hyödyntää joustomekanismia. Joustomekanismi luo mahdollisuuden täyttää liikenteen polttoaineille tarkoitettua jakeluvelvoitetta muilla tavoilla, jotka eivät millään tavalla liity tieliikennesektorin päästöihin: Asetusluonnoksessa on lueteltu hyväksyttäviä joustomekanismitoimia rakennusten lämmityksestä metsitykseen ja kotieläinten ruokintaan. Neste toistaa aiemmin lausumansa kannan, että jakeluvelvoite on ollut toimiva keino fossiilisten päästöjen vähentämisessä tieliikenteessä eikä sitä tulisi muiden sektoreiden joustomekanismilla rapauttaa. Joustomekanismi itsessään leivottiin jakeluvelvoitteen tavoiteprosenttien sisään, eikä sitä tuotu lisäisenä jakeluvelvoitteen aiemmin laissa olleen tavoitetason päälle. Näin ollen joustomekanismi tosiassa lisää tieliikenteen päästöjä, koska se korvaa biopolttoaineita ja biokaasua lisäten fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja päästöjä.

5 § Lisäisyys. "Joustomekanismin uskottavuuden takaamiseksi on jokaisen toimen osalta luotettavasti osoitettava, ettei toimea toteutettaisi ilman jakeluvetoa joustomekanismin mekanismin kannustinvaikutusta." Jakeluvetoa joustomekanismin kannustinvaikutuksen lisäksi hankkeen tulisi osoittaa, että toimi ei saa mitään muitakaan kannustimia omaan sektoriinsa liittyen. Lisäisyysarviossa on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat kansalliset politiikkatoimet, mukaan lukien sääntely. Toisin sanoen, toimi tulisi olla lisäinen myös oman sektorinsa kannustimien ja tukien suhteen. Jos näin ei ole, toimi käytännössä siirtää päästöjä omalta sektoriltaan tieliikennesektorille ilman kokonaissaavutusta Suomen taakanjakosektorin saavuttamisessa. Tältä osin asetus on puutteellinen.

Joustomekanismi tuo erikoisen elementin hiilensidontakeskusteluun ja päästöjen hinnoitteluun. EU:ssa ja Suomessa toimii jo nyt perinteinen ETS-päästökauppa sekä uutena on tulossa ETS2-päästökauppa, johon tieliikenteen ja rakennusten päästöt kuuluvat. Sekä ETS-päästökaupan että ETS2:n sisällä hiilidioksidipäästöille määritetty markkinahinta. Kansallinen jakeluvetoa joustomekanismi luo päällekkäisen hiilensidontaan tai hiilidioksidipäästöihin perustuvan markkinan, joka kuitenkin perustuu jakeluvetoa energiaperusteiseen hinnoitteluun. Näin Suomi loisi samalla myös hyvin suljetun kansallisen markkinan.

Neste on huolissaan uuden sääntelyn vaikutuksista Energiaviraston ja todentajien resursseihin. Neste haluaa samalla kiinnittää huomiota siihen, että Energiaviraston työmäärä on kasvanut jatkuvasti, ja nykytilanteessa käsittelyajat ovat kohtuuttoman ja kestävämmän pitkiä toiminnanharjoittajien liiketoiminnan suunnittelun kannalta. Todentajilla on hyvin merkittävä rooli joustomekanismin suhteen. Joustomekanismimuistion mukaan kriteerit täyttäviä todentajia on Suomessa tällä hetkellä hyvin vähäinen määrä. On ensisijaisen tärkeää, että luotettavia todentajia on riittävästi ja heillä tulee olla asiantuntemusta monelta ja toisistaan hyvin erilaiselta sektorilta.

Asetus ohjeistaa joustomekanismitoimen päästövähennysten laskennassa, mutta olisi syytä kytkeä Suomen kansalliset ohjeistukset olemassaoleviin EU-säädöksiin, kuten asetukseen (EU) 2024/3012 pysyvää hiilenpoistoa, hiiliviljelyä ja hiilen varastointia tuotteisiin koskevasta unionin sertifiointikehyksen perustamisesta.

Kuten joustomekanismin muistio toteaa, joustomekanismin käyttöönotto edellyttää myös tarkemman sääntelyn luomista vaihtoehtoisten päästövähennystoimien hyväksyttävyyden arvioimiseksi. On todettava, että muiden sektoreiden päästövähennyskeinojen ja kannustinten luominen on erittäin kannatettavaa, mutta jakeluvetoa merkitystä fossiilisten tieliikennepolttoaineiden päästöjen vähentämisessä ei niillä saisi vesittää. Tarkemman joustomekanismin sääntelyn sijaan muut sektorit ansaitisivat omat kannustimensa, jotka ovat aidosti räätälöityjä sektoriensa tavoitteisiin ja tarpeisiin ja jotka ohjaisivat pitkäjänteisesti päästöjen vähentämiseen, jotta niiden päästövähennyspotentiaalia aidosti kehitettäisiin.

Kunnioittavasti,

Mattias Hellström

Public Affairs

Neste Oyj

Hellström Mattias
Neste Oyj